

Regionplan med budget för år 2023 samt investeringsplan

- Allians för Västerbotten

"Västerbotten – för ett gott och hållbart liv"

Innehållsförteckning

1. Nytt ledarskap för Västerbotten	3
1.1 Planeringsförutsättningar	5
2. Vision och mål	6
3. Bättre styrning och ledning	7
4. En god, sammanhållen nära och köfri vård, oavsett huvudman, med ökad valfrihet där individen är i centrum	8
5. Första steget på en primärvårdsreform	11
6. Ett attraktivt och växande län	13
7. En attraktiv och innovativ arbetsgivare	17
8. En ekonomi i balans	19
9. Omprioritering inom ramen för Regionstyrelsen	22
10. Omprioritering inom ramen för Hälso- och sjukvårdsnämnden	23
11. Omprioritering inom ramen för Regionala utvecklingsnämnden	25
12. Omfördelning inom Folkhögskoleförvaltningen	26
13. Sammanställning av justering av ramar/investeringsbudget	27
14. Förslag till beslut	30

1. NYTT LEDARSKAP FÖR VÄSTERBOTTEN

Vi är djupt oroade och bekymrade över tillståndet i vår hälso- och sjukvård i länet. Aldrig förr har utmaningarna varit så stora som nu inom en rad olika områden. Det får till följd ett alltmer växande missnöje hos befolkningen om att regionen inte lever upp till de förväntningar som är rimliga att ställa. Vi ser en ökad frustration på grund av växande vårdköer, årslånga köer till BUP, avsaknad av rätt utbildad vårdpersonal, stängningar av både BB och hälsocentraler, avsaknad av tandläkare och en mängd andra brister. Allt detta som medborgarna möter i sin vardag skapar otrygghet och ett skadat förtroende för regionen. Till detta kan läggas missnöje med en icke fungerande arbetsmiljö i vården, avsaknad av karriärvägar och lönenivåer som ligger väsentligt sämre än övriga regioner. Vi ser redan effekter av denna utveckling med den akuta vårdplatsbristen, när BB i Lycksele återkommande hålls stängt. Men det finns även ett påtagligt missnöje på fler arbetsplatser.

Omvärlden, Sverige liksom regionen är på väg in i en lågkonjunktur. De goda åren är över. Det gäller även de extra statliga pengarna som förvisso bidragit till bättre förutsättningar att hantera pandemin men likväl medfört att regionen haft en dopad ekonomi. Vi kan konstatera att den rödgröna majoriteten väljer att lägga en underfinansierad budget med 324 miljoner. Detta är inte tillåtet enligt kommunallagen. De motiverar detta utifrån synnerliga skäl som bygger på att Region Västerbottens ekonomi skulle i grunden vara god. Alltså en soliditet på cirka 20 procent. Faktum är att regionen har en negativ soliditet på cirka 8 procent. Detta, menar vi, är att blunda för sanningen. Vi vet mycket väl att vår ekonomiska styrka är väldigt svag och att de strukturförändringar av hälso- och sjukvården i länet som har behövts under mycket lång tid har s-majoriteten valt att år efter år skjuta framför sig. Så även om det skulle gå att motivera utifrån synnerliga skäl behövs en förändring för att rusta regionen inför framtiden så att vi kan bibehålla ett fullvärdigt universitetssjukhus, klara av framtida pensionsutbetalningar, ny- och reinvesteringar samt erbjuda morgondagens länsbor en god hälso- och sjukvård.

Därför väljer vi att gå fram med en fullt finansierad budget men med tuffa prioriteringar, kostnadsreduceringar samt sparförslag. Det innebär att vi har förslag på åtgärder som riktar sig framför allt på att minska den administrativa överbyggnaden, höjda taxor och avgifter samt fokus på att få till en mer sammanhängande vård. Det betyder i klartext att minst 100 medarbetare som inte jobbar med vårdnära/direkt patientarbete skulle få lämna regionen om vår budget skulle få fullmäktiges bifall. Det skulle också betyda att länsborna skulle få betala avgifter och taxor i nivå med övriga riket. Vi väljer att vara tydlig med detta, det menar vi är att ta ansvar för de utmaningar vi står inför. Men vi gör ändå nödvändiga prioriteringar som frigör resurser och satsningar på vårdpersonal. Detta gör vi för att kunna prioritera öppethållande av vårdavdelningar med patientnära arbete, för att skapa förutsättningar för en primärvård som hänger ihop och för att länets förlossningar ska kunna hålla öppet året runt.

Det krävs även en starkare samverkan med kommunerna för att tillgodose medborgarnas bästa och nyttja våra gemensamma resurser effektivt. En samverkan som bygger på förtroende och gemensamma mål. En god och nära vård kan säkerställas om vi får en fungerande samverkan kring vård och hälsa. Arbetsmiljön i regionens verksamheter måste förbättras så att regionen på allvar kan bli en attraktiv arbetsgivare. Karriärvägar måste tillskapas, ledarskapet stärkas och fortbildning ska vara en självklarhet i det livslånga lärandet. Arbetet med den psykiska ohälsan måste stärkas, inte minst i gruppen barn och unga. Framför allt måste den första linjens psykosociala arbete stärkas.

Ett växande län skapar nya möjligheter men ställer också nya krav på regionen. Denna utveckling vill vi ta vara på. Vi ser optimistiskt på de utmaningar som regionen står inför. Utifrån tuffa men

Allians för Västerbotten

nödvändiga prioriteringar går det att vända utvecklingen och ta till vara den optimism som finns i länet. För att det ska vara möjligt krävs en politisk förändringskraft och en vilja att utveckla och förbättra sjukvården och regionalutveckling i hela Västerbotten. Det krävs ett nytt ledarskap med nytt tänk och ny kraft i Region Västerbotten!

Allians för Västerbotten

Nicklas Sandström (M)
Regionråd i opposition

Ewa-May Karlsson (C)
Gruppledare

Hans-Inge Smetana (KD)
Gruppledare

Maria Lundqvist Brömster (L)
Gruppledare

1.1 Planeringsförutsättningar

Västerbotten har den fjärde högsta strukturjusterade skattesatsen, och den nionde högsta strukturjusterade hälso- och sjukvårdskostnaden sett till kr/inv. Detta bygger till stor del på att vi har höga kostnader för sjukhusvården. På grund av att regionen fått bland de största statsbidragen per invånare kopplade till pandemin har vår position förbättrats relativt andra när det gäller de strukturjusterade kostnaderna. Dessa jämförelsestörande poster är svårt att räkna bort men viktigt att ha i åtanke då de förbättringar vi sett är av engångskaraktär och inte uppkommit på grund av egna minskade strukturkostnader. På investeringssidan har regionen landets i särklass högsta investeringstakt under en femårsperiod. Under en lång tid har finansieringen finansierats av lån vilket har ökat bruttolåneskulden. Det medför att regionen har landets tredje högsta bruttolåneskuld av alla regioner. Sammantaget medför det att regionen har bland landets sämsta soliditet bland regionerna. För 2021 var den -10. 2022 uppskattas den landa på runt -8.¹

Sammanfattningsvis måste det bli ett slut på att skjuta svåra problem framför sig och våga tala klartext om att regionen på allvar måste ta tag i de utmaningar som finns.

¹ SKR (nov 2022), Kolada samt RV ekonomienhet.

2. VISION OCH MÅL

Alliansens förslag på vision är: *Västerbotten – för ett gott och hållbart liv*. Med den nya visionen skapas en bra målbild för Region Västerbottens långsiktiga arbete. Regionen har allt för många mål som skapar en svårighet att styra och leda verksamheten. Dessutom måste målen vara realistiska. Därför föreslår Alliansen att regionen endast fastställer tre övergripande mål.

- 1) En jämlik vård med god tillgänglighet och av hög medicinsk kvalitet
- 2) Ett attraktivt och innovativt län med fokus på tillväxt.
- 3) En attraktiv arbetsgivare

Utifrån dessa tre mål behöver verksamheten ta fram ett begränsat antal relevanta indikatorer för att följa upp målen som mäter utfall.

3. BÄTTRE STYRNING OCH LEDNING

Grundbulten i det kommunala självstyret är att kommuner och regioner är politiskt styrda organisationer. De förtroendevalda ska företräda medborgarna och styra förvaltningen. Den politiska ledningen har i uppgift att styra genom att planera, följa upp och kontrollera verksamheten och vid behov kunna agera och förändra. Det är ledningen genom dess politiska majoritet som har det yttersta ansvaret för hela Region Västerbotten. I detta brister det rödgröna styret i Region Västerbotten totalt. De saknar förmåga och vilja att leda och styra regionens tre förvaltningar. Upprepade åtgärdsprogram för att få en ekonomi i balans har inte gett resultat. Kritiken från revisionen är återkommande varje år gällande driftsnämndernas bristande internkontroll. Förutom viljan att kliva fram, styra och leda krävs det att få på plats ett fungerande ledningssystem, bättre fungerande beredningsprocesser, nya styrmodeller samt en budgetprocess som tar sin utgångspunkt i hur situationen i verksamheten faktiskt ser ut.

Flytta mandat och befogenhet närmare de som berörs

Trots att Region Västerbotten på papperet är en platt organisation upplevs den i praktiken som toppstyrd, trög att förändra och där det emellanåt är svårt att ge uttryck för missnöje. Vi ser ett behov av att skapa incitament inom organisationen för att flytta beslut närmare verksamheterna. Det är i mötet mellan patient och teamet av medarbetare som kvalitet och värde i vården skapas, inte någon annanstans. Därför behöver det lokala ledarskapet få bättre förutsättningar.

Minska onödig dokumentation och ökat stöd genom bättre fungerande IT-stöd

Dagens IT-stöd som regionen tillhandahåller är enorma tidstjuvar i vården. Detta tillsammans med uråldriga system för överföring mellan journalsystem och kvalitetsregister har gett mycket dubbelarbete. Det är centralt också i perspektivet av den mycket snabba kunskapsutvecklingen inom hälso- och sjukvården. Digitala beslutsstöd måste kunna ge tillgång till den nya aktuella kunskapen. Det skapar också möjligheter att gå mot mer av standardiserade vårdprocesser, inte bara vårdförlopp, som ger bättre resultat och kvalitet. Standardisera det vanliga för att frigöra tid för det ovanliga.

Ökad samverkan och effektivt ledarskap

Bra samverkan mellan akutsjukhusen bygger på att det finns en tät dialog mellan sjukhusanknutna verksamhetsledningar, som har övergripande och sammanhållande ansvar för sjukhusens verksamheter och lokal förståelse och kunskap.

Ledarskapet på alla nivåer är helt avgörande för att kunna lyckas med utmaningarna på kort och lång sikt. Regionen måste åstadkomma ett tillitsfullt, transformativt och nära ledarskap. Mandat och befogenhet måste flyttas nedåt i organisationen. Varje avdelningschef och uppåt måste tillhandahålla de verktyg som behövs för att klara av att lösa de ålagda uppgifterna. De ledarskapsprogram som finns måste breddas och omfatta fler.

Förslag för att förbättra styrning och ledning samt stärka ledarskapet

- Ta fram en handlingsplan på hur mandat och befogenheter kan flyttas närmare första linjens chefer.
- Regionstyrelsen får i uppdrag att utarbeta fler ledarskapsprogram för att uppnå ett effektivt ledarskap i hela organisationen.
- Etablera ett organiserat arbete för att minska den administrativa bördan för vårdens medarbetare

- En översyn av beredningsprocess samt ansvarsfördelning mellan Regionstyrelse, Regionala utvecklingsnämnd samt Hälso- och sjukvårdsnämnd för att skapa en mer ändamålsenlig ärendeberedning och ansvarsfördelning.
- En fortsatt utveckling av budget- och investeringsprocessen för tydliga och mer genomarbetade beslutsunderlag. Inte minst för de behov som saknar finansiering kommande år.
- Utveckla ett tydligt uppföljnings- och redovisningssystem till den politiska ledningen för att bättre kunna följa och analysera både verksamhetsutveckling och ekonomi.
- En översyn om behovet av att inrätta en platschef vid lasaretten i Lycksele och Skellefteå med ett tydligt mandat för respektive sjukhus.
- Regionstyrelsen får i uppdrag att öka digitaliseringstakten ytterligare utifrån den positiva utveckling som varit under coronakrisen. Detta har exempelvis lett till färre resor för patienterna, minskad klimatpåverkan och minskade kostnader för såväl patienten som regionen.
- Bjud in externa intressenter för diskussion om förutsättningar för att etablera en privatdriven hälsocentral i Skellefteå.
- Närproducerat ska prioriteras framför ekologiska alternativ i Regionstyrelsens övergripande strategi för upphandling av mat.
- Regionstyrelsen får i uppdrag att se över möjligheten att utöka antalet digitala vårdbesök som har medicinsk relevans för såväl egen regi som för de privata. Detta för att avlasta primärvården och akutmottagningarna.
- Regionstyrelsen får i uppdrag att aktivt arbeta med att motverka tysthetskulturen inom regionen
- Regionstyrelsen får i uppdrag att se över rutinerna för ärendeberedning så att de hålls skilda från politisk påverkan.

4. EN GOD, SAMMANHÅLLEN NÄRA OCH KÖFRI VÅRD, OAVSETT HUVUDMAN, MED ÖKAD VALFRIHET DÄR INDIVIDEN ÄR I CENTRUM

Regionens ledning ska alltid vara tydliga med vad hälso- och sjukvården förväntas leverera till patienten. Genom systematisk uppföljning och riktade satsningar kan vården utvecklas där utvecklingsbehoven är som störst.

Sett till finansiering är Västerbotten fortfarande en av de regioner som lägger minst andel till primärvården. Konsumtionen av slutenvård är högre här än i andra regioner vilket är en betydande utmaning. Vårdflöden och vårdkedjor hänger inte ihop och patienten hamnar i kläm. Situationen är allvarlig i princip på alla kliniker. Speciellt oroande är det inom barn- och ungdomspsykiatri där väntetiderna legat sämst i landet under många år tyvärr ser vi nu att vuxenpsykiatri får allt längre köer också.

Hälso- och sjukvården måste kunna möta patienters olika behov. De patienter som vården ska möta kan, förenklat, delas in i fyra olika grupper:

- Patienter som har behov av enstaka insatser för att bli friska.
- Patienter som har behov av sammansatta insatser i en avgränsad vårdprocess.
- Kroniskt sjuka som har behov av löpande och kontinuerliga insatser under lång tid.
- Multisjuka som har flera, sammansatta och komplexa behov.

Det måste finnas en fungerande helhet för gruppen mest sjuka äldre samt för personer med stora vårdbehov. Om vårdflöden och vårdkedjor skulle hänga ihop bättre skulle det medföra minskat onödigt lidande, bättre vård och även spara på resurser. Det är en mindre grupp, ca 5 % av patienterna, men de svarar för ca 50 procent av sjukvårdens resurser. Vi vill att geriatrisk hälsocentral (GVC) ska ingå i hälsovalet vid samtliga hälsocentraler. Där krävs läkare med specialistkompetens i geriatrik liksom äldresjuksköterskor som fungerar som samordnare kring patientens samtliga behov av vård och omsorg. En annan grupp av patienter som har behov av löpande och kontinuerliga insatser under lång tid är personer med förvärvad hjärnskada. En hjärnskadekoordinator skulle kunna främja en god rehabilitering och förebygga att personer med förvärvade hjärnskador "faller mellan stolarna".

Omorganisationen som genomfördes av ASTA-mottagningen år 2020 har väckt stor oro och besvikelse bland både patienter och personal. Vi vill fördela mer medel till de verksamheter i länet som arbetar med att hjälpa personer som har utsatts för sexualiserat våld och våld i nära relationer.

En nära vård

Vården måste flytta från sjukhusen och närmare patienten. Vi anser att vården behöver utveckla fler mobila lösningar och distansöverbyggande teknik för att vården i större utsträckning kan finnas tillgänglig när och där den behövs. Det innebär också att säkerställa medarbetares digitala kompetens så att de kan ge stöd till invånare utifrån målbilden "Digitalt när det går, fysiskt om det behövs".

Tandvård

Tandläkare ska arbeta med det som de är utbildade för – tandvård. Varje tandläkare ska känna att man har tid för varje patient och att det går att skapa en förtroendefull relation till patienten, och i barns fall, också till familjen. Detta är inte möjligt idag då tandläkarbristen skapar en ohållbar situation för både patienter och personal. Trots att en av Sveriges fyra tandläkarutbildningar finns i Umeå stannar studenter inte kvar i Region Västerbotten. En viktig förändring som måste till är att nytutexaminerade som anställs och ska lära sig yrket, inte bara ska jobba med akut tandvård utan också måste få möjlighet att arbeta långsiktigt med vanlig tandvård från grunden. Ett sätt att flytta vården närmare länets medborgare skulle kunna vara att införa en ambulerande tandvårdsbussar i stället för att bygga fast oss i lokaler som inte nyttjas fullt ut.

Ökad valfrihet

Valfriheten i vården behöver stärkas och utvecklas. Den enskilde ska ges valmöjlighet att själv kunna välja och styra var man ska få sin vård. Regionen behöver etablera fler vårdval. Till att börja med inom Barn- och ungdomspsykiatri och utprovning av hörapparat. Hälso- och sjukvården i Västerbotten behöver en större mångfald av utförare. Det bidrar också till ökad valfrihet för vårdens personal.

En jämställd vård

Studier visar att det finns skillnader mellan den vård som kvinnor och män får. Kvinnor får vänta längre på akutsjukvård och får kortare sjukskrivningar. Det gör det svårare att upptäcka sjukdom och få rätt behandling i tid. Kvinnor underbehandlas jämfört med män vid hjärtsjukdom, stroke, diabetes och benskörhet. Män får dyrare mediciner och hjälpmedel som till exempel rullstolar. Information vid cancerbesked kan också skilja sig åt. Den ojämsställda vården är ett av våra stora samhällsproblem. Din hälsa, din möjlighet att överleva svår sjukdom eller få behandling ska inte bero på vilket kön du har. Regionen måste därför göra mer för att vården ska bli jämställd och rättvis på riktigt.

En sammanhållen nära och köfri vård oavsett huvudman

Vi anser att sjukvårdens organisation inte är rustad för att möta patienten med ett helhetsperspektiv. Patienten riskerar att reduceras till olika diagnoser beroende på vilken specialist man för tillfället möter. Som patient har man sällan en fast vårdkontakt genom vården. En sammanhållen vård där patienten är i centrum är därför viktig. Det är oerhört kostnadsdrivande att bedriva vård där den ena handen inte vet vad den andra gör. Kunskapen om patientens olika behov och preferenser måste bedömas i sin helhet.

Vi ska ge vård som är samordnad och patienten ska uppleva en väl sammanhållen och sömlös vårdkedja. Det innebär att vården i all planering och samverkan ska utgå ifrån patientens hela livssituation. För att lyckas med detta är det viktigt att i samarbete med andra vårdgivare, huvudmän och samhällsaktörer vara lösningsorienterade och förtroendeskapande och genom det bygga ett gott samverkans klimat.

Förslag på åtgärder

- Effektivisera vårdkedjorna, med minimerad byråkrati
- Se över villkoren för etableringar för alternativa utförare
- Inför vårdval inom Barn- och ungdomspsykiatri (BUP)
- Inför ett vårdval inom audiologi
- Avskaffa remisstvånget till barn- och ungdomspsykiatri
- Öka digitaliseringstakten för framtida patienters behov och krav
- Generell satsning på primärvården för att åstadkomma en ökad tillgänglighet samt bättre vård för äldre, kroniskt sjuka och personer med psykiatriska sjukdomar
- Organisera primärvården med fast läkarkontakt och vårdteam
- Utarbeta en plan för att korta vårdköerna. Dels vad som kan ske inom organisationen. Dessutom vad som kan ske med de med största sannolikheten kvarvarande satsningen på prestationsbaserade stimulansmedlen inom ramen för kömiljarden.
- Inrätta en vårdförmedling/vårdgarantikontor för att underlätta för regionens medborgare att söka och få vård i tid.
- Ta vara på seniora medarbetares kunskaper genom att införa en flexibel sysselsättningsgrad runt pensionsåldern och tillvarata seniorers kunskaper aktivt genom handledning, utbildning och mentorskap för nya medarbetare.
- Utarbeta karriärvägar för samtliga yrkesgrupper med koppling till den direkta vården
- Tillåta att patienter kan ges möjlighet att få multifokala linser (progressiva) om de själva betalar för merkostnaden
- Tillsammans med kommuner och primärvård genomlysna äldres väg genom vård och omsorg för att bättre styra verksamheten utifrån patientens behov.
- Påbörja ett aktivt arbete, i dialog med regionens fackförbund, för att kartlägga vilka arbetsuppgifter som kan kompetensförskjutas till andra yrkesgrupper.
- Hälso- och sjukvårdsnämnden får i uppdrag att upprätta en handlingsplan för att möjliggöra ökad egenvård/egenmätning för personer med kroniska sjukdomar.
- Utredda hur sjukstugorna kan användas på ett bredare sätt som en del i omställningen mot god och nära vård.
- Öka deltagandet i Västerbottens hälsoundersökningar genom att stimulera primärvården att genomföra fler undersökningar.

- Införa social aktivitet på recept (SAR), där vårdpersonal ges möjlighet att skriva/rekommendera social aktivitet som ett sätt att uppmuntra till bättre hälsa genom ett socialt sammanhang.
- Skapa möjligheter till profilering av hälsocentraler
- Tillskapa fler familjecentraler

5. FÖRSTA STEGET PÅ EN PRIMÄRVÅRDSREFORM

Alliansen har sedan införandet av hälsoval haft en annan linje vad gäller dess utformande. Vår uppfattning är att Hälsoval Västerbotten är en bra modell, men det är nödvändigt att förändra inriktning för att tillgodose en ökad tillgänglighet. Detta för att medborgarna snabbt ska kunna komma i kontakt med sjukvården och då via sin hälsocentral. Vi är av den övertygelsen att en väl utbyggd och fungerande primärvård ger lägre sjukvårdskostnader, högre produktivitet, mer rättvis fördelad sjukvård och en friskare befolkning.

Vi måste genomföra en omställning från en sjukhustung vårdmodell till vård som flyttas närmare medborgarna. En god, nära och trygg vård kräver kontinuitet. Idag slussas patienter ofta mellan olika vårdnivåer och specialiteter utan att ha någon som tar ett samlat ansvar för vården. Patienten får upprepa sin sjukdomshistoria om och om igen. Även för hälsocentralen och läkaren leder detta till ineffektivitet och ökad arbetsbörda. I slutändan kan såväl patientsäkerhet som vårdkvalitet påverkas. Det är dags att återinföra systemet med fast läkarkontakt och ett maxantal listade patienter per läkare enligt Socialstyrelsens rekommendation om en distriktsläkare per 1 000 invånare. Om patienten hela tiden får träffa olika personer inom sjukvården bidrar det varken till trygghet, kostnadseffektivitet eller en god och nära vård. Även fler privata aktörer bidrar till att utveckla och förbättra vården i vårt län. En fungerande nära vård, med minst en hälsocentral i varje kommun, är mer kostnadseffektiv och ökar tillgängligheten för de som behöver den mest.

Västerbotten har kommit relativt långt i arbetet med omställning till den nära vården. För att komma längre krävs en primärvårdsreform. En viktig del i det är regionernas ansvar att möjliggöra en övergång till en fast läkarkontakt med tillhörande vårdteam. Därför föreslår Alliansen att en särskild ersättning för de hälsocentraler som kan erbjuda minst 70 procent av sina patienter en fast namngiven läkare med tillhörande vårdteam. Det är samma modell som Västra Götalandsregionen redan har infört.

Syftet är att göra det mer attraktivt att arbeta på en ordinarie tjänst vid någon av hälsocentralerna i regionen. Genom att vi skapar ekonomiska förutsättningar för hälsocentralerna att rekrytera fler fasta läkare, blir primärvården mer attraktiv att jobba inom vilket kan bidra till att minska bristen på allmänläkare. Till det har vi även haft förslag under en lång tid om riktade satsningar på primärvården.

I dagsläget är de ekonomiska ersättningarna till hälsocentralerna uppbyggda på en fast ersättning som utgör 87 procent och en rörlig ersättning som motsvarar 13 procent av den totala ersättningen. Alliansen anser att fokus måste vara att stimulera en ökad tillgänglighet. Vi föreslår därför att den rörliga ersättningen höjs till 30 procent och den fasta blir 70 procent. I den fasta ersättningen föreslås en ökad nivå av glesbygdsersättning/litenhetsersättning.

För övrigt anser vi att första linjens barn- och ungdomspsykiatri är bristfällig och underfinansierad utifrån det uppdrag som styrelsen gav primärvården år 2014. Det saknas såväl psykologer som kuratorer för att klara den växande psykiska ohälsan på många hälsocentraler.

Åtagandet inom ramen för hälsovalet

Region Västerbotten har ett av landets bredaste åtaganden för hälsovalet. Se figur 1. Det i sig utgör ett hinder för att nya aktörer kan etablera sig.

Figur 1. Jämförelse i åtaganden för hälsovalet.

Uppdrag som ingår i primärvårdens grunduppdrag inom vårdvalet, 2016

Region	Psykosociala insatser	Barnhälsovård	Mödrhälsovård	Rehabilitering	Medicinsk fotvård	Ungdomsmottagning
Blekinge	~	✓	✗	✓	✗	✗
Dalarna	✓	✓	✓	✓	✓	✗
Gotland	✓	✗	✗	✓	✗	✗
Gävleborg	✓	✗	✗	~	✓	✗
Halland	✓	✓	-	✓	-	-
Jämtland	✓	✓	✓	✓	✗	✗
Jönköping	✓	✗	✗	✓	✓	✗
Kalmar	✓	✓	✗	✓	✗	✗
Kronoberg	✓	✓	✗	✓	~	✗
Norrbottn	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Skåne	~	✗	✗	~	✗	✗
Stockholm	~	✗	✗	~	✗	✗
Sörmland	✓	✓	✗	✓	✗	-
Uppsala	✓	✗	✗	~	✗	✗
Värmland	✓	✓	✓	~	✓	-
Västerbotten	✓	✓	✓	✓	✓	✗
Västernorrland	✓	✓	✓	✓	✓	✗
Västmanland	✓	✓	✓	~	✓	✓
Västra Götaland	✓	✓	✗	~	✓	✗
Östergötland	✓	✓	✗	✓	✓	✗

Källa: Vårdanalys, Primärvården i belysning

✓ Ja ✗ Nej ~ Delvis - Inget svar

Vi skulle vilja se ett smalare basuppdrag.

Tilläggsyrkanden:

- Att Riktvärdet för fast läkarkontakt inom primärvården fastställs till 1100 patienter per läkare samt att insatser för att nå riktvärdet inleds omgående.
- Att Ersättningsnivån justeras för att stimulera en ökad tillgänglighet. Detta genom att den rörliga ersättningen justeras till 30 procent och den fasta till 70 procent.
- Att Inom ramen för att varje särskilt boende ska ha en fast hälsocentral ska hälsocentralen erbjuda regelbundna tider för rondning/läkarkonsultation samt eftersträva hög kontinuitet hos den ansvariga fasta läkaren.
- Att Filialverksamhet uppmuntras för att tillgodose ökad tillgänglighet.
- Att Vid nyetablering ska passivt listade listas om till den nyetablerade hälsocentralens upptagningsområde inom tre månader.
- Att En ersättning för strukturerade digitala samtal införs. Detta för att ytterligare stärka tillgängligheten och avlasta hälsocentralernas telefontider.
- Att En särskild ersättning för de hälsocentraler som kan erbjuda minst 70 procent av sina patienter en fast namngiven läkare med tillhörande vårdteam införs. Den särskilda ersättningen motsvarar cirka 3 procent högre fast ersättning.

- Att Likt andra regioner införa digitala arbetsverktyg för att underlätta för verksamhetens kvalitetsarbete. (Medrev)
- Att Se över modellen för ”otrohetsavgift” mellan hälsocentraler vid samarbete och klusterbildning (otrohetsavgift = om en listad patient besöker annan HC får listad enhet ett avdrag).
- Att Förändra uppdraget för PrimÄr utifrån den utvärdering av mobilt primärvårdsteam som nu pågår.
- Att Se över regelverken för att möjliggöra fler digitala vårdbesök när det är medicinskt möjligt.
- Att En del av basuppdraget är att hälsocentraler ska sträva efter att tillhandhålla öppettider även på kvällar.
- Att Primärvårdsjouren på Ålidhem avvecklas då hälsocentralerna ska täcka upp detta behov samt eftersträva att emellanåt ha längre öppettider.
- Att Hälsocentraler som erbjuder så kallade GVC/äldremottagningar får en viss ytterligare stimulansersättning inom ramen för tilläggsuppdraget.
- Att Beställningens detaljstyrande utformning begränsas för att stimulera ökad tillsynstyrning.

6. ETT ATTRAKTIVT OCH VÄXANDE LÄN

Västerbotten växer

Regional utveckling är en del av Region Västerbottens uppdrag där målet är att öka länets attraktivitet och en hållbar tillväxt. Regionen och länets kommuner är ömsesidigt beroende av varandra för att åstadkomma denna utveckling. Därför är samarbete och samverkan med länets kommuner avgörande. Ett hållbart och innovativt tillväxtarbete är viktigt för det är genom tillväxt som skatteintäkterna i Västerbotten kan öka. För att regionen ska vara attraktiv och få goda förutsättningar för detta krävs också en god hälso- och sjukvård. Båda är beroende av varandra.

Infrastruktur och transport

Region Västerbotten har med det samlade ansvaret för infrastrukturplanering i länet uppdraget att möjliggöra arbetspendling, och ha en hög tillgänglighet med så korta restider som möjligt för att kompetensförsörjning av medarbetare ska fungera. För att Västerbotten ska fortsätta utvecklas krävs fungerande infrastruktur i hela länet och det är nödvändigt att påverka EU inom detta område. All infrastruktur är viktig för att hållbara transporter av gods och människor ska kunna ta sig både till och från länet. Flyget är en av de viktiga funktionerna att värna. En fortsatt satsning på ökad tillgänglighet med minskade utsläpp är en viktig överlevnadsfråga för Västerbotten. En fossilfri fordonsflotta med nya bränslen samt en utbyggd infrastruktur är viktigt för såväl flyg, båt, buss, bil och tåg. Norrbotniabanans färdigställande är viktigt utifrån många aspekter inte minst kompetensförsörjning.

Västerbotten är ett geografiskt stort län med en stor exportindustri där goda transportvägar är avgörande när det är långt till de större marknaderna i Sverige och Europa.

Det är av stor betydelse att vägnätets standard är av hög kvalitet i ett stort län med långa avstånd. Vi ser tyvärr en utveckling som istället går mot sänkta hastigheter vilket ger förlängda restider. Vi måste fortsätta vara starkt engagerade i såväl Europaforum som i andra europeiska forum för att kunna påverka EU i en riktning som är gynnsam för länet samt kunna påverka den europeiska infrastruktur- och transportutvecklingen. Att utveckla en transportinfrastruktur samt se till att finansiering kan ske även via strukturfonderna är prioriterat.

Turism

En av länets nuvarande och framtida basnäringar är besöksnäringen som efter Coronakrisen står inför svåra utmaningar. Region Västerbotten ansvarar för att samordna det regionala utvecklingsarbetet inom branschen och att i samverkan med näringen vara en regional turismorganisation som företräder aktörerna i länet. Utmaningarna efter Coronakrisen är svåra att inse vidden av och regionen bör stötta aktörerna i branschen och bistå med samordning och kompetens för att bygga upp näringen.

För att utveckla länets besöksnäring ska vi öka samverkan med och mellan destinationsbolag men också bidra med analys och utveckling.

Civilsamhället

Civilsamhället är en viktig aktör i samhällsbygget för att skapa ett attraktivt Västerbotten. Pandemin har på många sätt skapat sämre förutsättningar för civilsamhället att verka för sitt viktiga uppdrag. Regionen har en viktig roll att stötta och skapa förutsättningar för civilsamhällets aktörer att verka i länet.

Digitalisering

Digitaliseringen i länet har påskyndats kraftigt på grund av Coronakrisen och nya arbetssätt, användningsområden och tjänster kommer att växa fram i spåren av detta samhällsskifte. Den påverkar alla sektorer, branscher och organisationer och för regionen kommer digitaliseringen vara avgörande för hur både behov och efterfrågan från invånarna kommer att kunna tillgodoses.

Vi måste arbeta med såväl den fysiska tillgången till uppkoppling i hela regionen, som att stärka den digitala kompetensen i företag, organisationer och offentlig sektor, för att alla ska kunna få en digital delaktighet. Fortsatt utbyggnad av den digitala infrastrukturen är viktig.

Kompetensförsörjning

Västerbotten har många och stora naturtillgångar men den största tillgången är kompetens i form av människor. Ett attraktivt län med tillgång till människor och deras kompetenser är avgörande för den regionala tillväxten och konkurrenskraften. En fungerande kompetensförsörjning handlar om att matcha näringslivets och offentlig sektors behov av kompetens, vilket är beroende av att fler vill bo och verka i Västerbotten. För att klara kompetensförsörjningen både inom det privata näringslivet som inom kommuner och Region Västerbotten krävs förstärkta insatser för att attrahera fler människor att vilja flytta till regionen.

Vi ska fortsätta samverka med länets kommuner för att utveckla regionens utbildningar och se till att aktörer inom utbildningssystemet och näringslivet samverkar. Vi ska genomföra insatser för att fler kvinnor och män kommer in på arbetsmarknaden och motverka könssegregering inom såväl utbildningssystem som på arbetsmarknaden.

En viktig del i utbildningsväsendet i Västerbotten är länets folkhögskolor. Dels regionens egna folkhögskolor, dels de rörelsedrivna folkhögskolorna. Civilsamhället kan ofta driva utbildningar till

lägre kostnader med effektivare organisation. Viktigt att studenter inom alla folkhögskolor behandlas lika och att regionen inte missgynnar de rörelsedrivna folkhögskolorna.

Att stimulera universiteten att utveckla distansutbildning över hela länet är en möjlighet både för kompetensförsörjning och tillväxt. Idag är intresset från Umeå universitet tyvärr lågt medan Luleå Tekniska Universitet ligger längre fram då det gäller utlokalisering av utbildning, inte minst i Skellefteå. Regionen bör utveckla samarbeten med universitet och Lärocentrum för att stimulera fram mer distansutbildningar som gör att människor kan studera oavsett vart de bor i länet.

EU och internationella frågor

Det europeiska och internationella arbetet är viktigt för att Region Västerbotten ska kunna bidra till att utveckla regionens förmåga att dra nytta av såväl globalisering som digitalisering. För att fler små och medelstora företag ska kunna exportera behöver samarbete koordineras. Finansiering av utvecklingsprojekt eller insatser för att öka företagets export eller omställning till mer digitala affärsmodeller och arbetssätt ska fortsätta.

Region Västerbotten kan bidra till att stärka regionens kapacitet att attrahera nyetableringar i länet, både inom näringslivet och offentlig verksamhet, genom samarbete med kommuner, näringsliv och andra aktörer. Liknande samordning ska ske om verksamheter lägger ned eller gör stora förändringar.

Kollektivtrafik

Kollektivtrafiken i länet utgörs av buss, tåg och flyg, vilka alla är viktiga för att göra Västerbotten mer tillgängligt på ett hållbart sätt. Länet står inför stora investeringar i tågsystemet när infrastrukturen är på plats. Turtäthet och komfort är avgörande för att få fler resenärer och skapa fungerande resvägar för att göra det möjligt att leva, bo och arbeta i hela länet. Sammankopplingen av länet med närliggande regioner inom Sverige samt via Kvarkenförbindelsen och mot Norge är viktig. Likaså sammankopplingen med det europeiska stornätet TEN-T.

Kollektivtrafiken har utvecklats under flera år och har ökat sin marknadsandel av resandet även om coronapandemin har påverkat den utvecklingen med ändrade resmönster. Kvinnor reser mer kollektivt än män och män pendlar mer än kvinnor både in och ut över kommun- /länsgränsen. Vi måste säkerställa en ökad tillgänglighet och ett mer hållbart resande, likväl som att flyget kommer att fortsätta vara en del av ett långväga kollektivresande då det ofta saknas effektiva alternativ för längre resor. Det är viktigt att det i upphandling av fordon inte ställs långtgående särkrav på nya fordon utan att i möjligaste mån använda ramavtal från till exempel Adda.

Regionen måste möta den demografiska utmaningen även när det gäller kollektivtrafik. Upphandlingar och krav i dessa måste anpassas efter resandantal och tillgänglighet. Här behövs utvecklade resekoncept där ringbil/anropsstyrd kollektivtrafik är en variant, men det kan finnas fler fungerande sätt för kollektivtrafik i hela länet.

Kollektivtrafiken är en stor utmaning med skenande kostnader och ökade förväntningar från medborgarna. En jämlik och tillgänglig kollektivtrafik måste vara målet samtidigt som vi måste se alternativa lösningar, olika fordonsslag, mer anropsstyrd trafik och en ökad samverkan med kommunerna i utformningen av trafiken.

Näringsliv och samhällsbyggnad

Ett starkt och livskraftigt näringsliv byggs av företagare som har goda förutsättningar att förverkliga sina idéer. Företagare ska uppskattas mer än de beskattas. Vårt välstånd är uppbyggt av arbete och

företagande, därför är ett bra näringslivsklimat avgörande för länets utveckling. Politiken ska ge goda, långsiktiga och förutsägbara förutsättningar för företag och företagare. Det är en huvuduppgift i det regionala utvecklingsansvaret.

Länets intressen i nationella, europeiska och internationella sammanhang där utvecklingsprogram och annat formas som påverkar näringslivets förutsättningar måste bevakas och tas tillvara på ett aktivt sätt. Några av näringslivets mest centrala utvecklingsfrågor är strategisk kompetensförsörjning, fungerande infrastruktur och hållbar tillväxt.

Genom att medfinansiera utvecklingsprojekt och företagsstöd samt genom ägarstyrning av bolag ska vi bidra till en hållbar tillväxt och ökad konkurrenskraft. Där är det viktigt att arbeta för att kvinnor och män får lika stor del av den regionala finansieringen. Vi ska också främja företagens konkurrenskraft genom att utveckla kapitalförsörjningen i länet.

För oss är ett gott företagsklimat inte en fråga för några få, utan en angelägenhet för alla. Genom fler företagare kan fler jobb växa fram i många sektorer i länet. Då är det viktigt att det är lätt att starta och driva företag i Västerbotten, oavsett i vilken bransch man är verksam. Regionen har många starka områden och ligger långt fram på innovativa arenor.

Hela länet behöver hålla ihop

För att Västerbotten ska kunna hålla ihop måste människor och företag ha möjligheter att växa och utvecklas, oavsett om de finns på landsbygderna eller i städer. Landsbygderna är en enorm resurs som spelar en nyckelroll i samhällsbygget och behöver ha goda villkor för att kunna fortsätta bidra till en trygg livsmedelsförsörjning, en hållbar utveckling och skapandet av nya jobb.

Kultur

Västerbotten är ett attraktivt län för kultur där människors olika behov av kulturella värden kan tillfredsställas. Regionens kulturinstitutioner är viktiga delar av kulturlivet i Västerbotten. Vårt kulturarv ska vårdas och många av våra museer och institutioner är en viktig länk mellan vår tids samhälle, tidigare och kommande generationer. Kulturen i Västerbotten ska nå och angå alla invånare.

Region Västerbottens övergripande kulturpolitiska mål som anges i Region Västerbottens Kulturplan 2020–2023 är att alla invånare har tillgång till ett regionalt kulturutbud av hög kvalitet och erbjuds likvärdiga möjligheter att skapa och utöva kultur, samt har likvärdiga förutsättningar att påverka, delta och medverka i samhällslivet.

Konst och kultur är en kraft i samhället som sträcker sig långt utanför den traditionella kultursektorn. Detta betyder för oss att kulturen har en bredare roll i samhällsutvecklingen. Ett välfungerande, rikt och varierat kulturliv är en förutsättning för en hållbar utveckling av vårt civilsamhälle. Kultursektorn kan bättre än något annat område i samhället föra samman människor och ge oss nya berättelser och vidga våra perspektiv så att vi kan lära oss mer om oss själva, varandra och livet.

Samtidigt är skattebetalarna i grunden den offentligt finansierade kulturens uppdragsgivare och finansörer. Genom att politiken antar övergripande målsättningar och riktlinjer, så säkerställs att krav ställs och följs upp inom den offentligt finansierade kulturen.

7. EN ATTRAKTIV OCH INNOVATIV ARBETSGIVARE

En av regionens största utmaningar är att vara en attraktiv arbetsgivare med god arbetsmiljö som behåller och lockar till sig de medarbetare som krävs för att säkerställa sjukvård av hög kvalitet i hela regionen. Redan idag råder det en bristsituation inom flera yrkesgrupper. En situation som tyvärr inte kommer att förbättras kommande år utifrån de demografiska förändringarna med allt färre i arbetsför ålder. Det krävs därför ett batteri av åtgärder och en förändrad personalpolitik.

Arbetsmiljö

Region Västerbotten med sina nästan 11 000 medarbetare är en unik kompetensresurs för att västerbottningarna ska få en hälso- och sjukvård av allra högsta kvalitet. Regionen måste uppfattas som en attraktiv arbetsgivare för redan anställda, för nyutbildade och för seniorer. Därav ska man erbjuda en god arbetsmiljö, så väl fysisk som psykosocialt liksom att stärka chefer i sitt ledarskap. Det är en förutsättning för att behålla medarbetare över tid. Personal- och lönepolitiken måste vara långsiktig, uthållig och prioriteras.

Kompetensförsörjning

Regionen måste bli bättre på att attrahera, rekrytera, utveckla och behålla medarbetare. Rekrytering av medarbetare är en av regionens absolut viktigaste uppgifter, eftersom pensionsavgångarna är stora under de kommande åren. Den brist som finns på kvalificerade medarbetare inom ett antal yrkesgrupper är idag så akut att det kommer att få konsekvenser för hur hälso- och sjukvården kommer att fungera. För att minska trycket på de legitimerade medarbetarna behöver man på allvar arbeta med Rätt använd kompetens (RAK). Särskilda insatser för rekrytering av tandläkare, läkare och sjuksköterskor bör göras, fler AT – block (allmäntjänstgöring) och ST – block (särskild tjänstgöring) måste prioriteras. Det är också av stor vikt att fortsätta utveckla akademisk specialisttjänstgöring (AST) för sjuksköterskor inom fler specialistområden.

Givet att kompetensbehovet kommer öka alltmer måste regionen bli mycket bättre på att locka tillbaka och behålla seniora medarbetare som är aktuell för pension. Det ska vara flexibelt och attraktivt att stanna kvar och jobba i sjukvården i Västerbotten så länge man kan och orkar.

Oberoende av hyrpersonal

Arbetet för att kunna vara oberoende av inhyrd personal måste förbättras. Detta för att upprätthålla god kontinuitet, god kvalitet, god tillgänglighet, god arbetsmiljö samt undvika dyra och onödiga kostnader. Alliansen målsättning är att bli oberoende av hyrpersonal.

Kompetensutveckling och fler karriärvägar

Medarbetarnas kompetens är förutsättningen för vårdens kvalitet idag och i framtiden. Personalen inom vården måste erbjudas nya och fler karriärvägar, ha en bra och rättvis löneutveckling samt få den uppmärksamhet de förtjänar för sina dagliga och viktiga insatser. Det ska vara ett attraktivt och naturligt val att arbeta inom sjukvården.

Möjligheten till karriärvägar ska finnas för alla yrkesgrupper. Vi ska också jobba med att bredda utvecklingsarbetet som gör verksamheterna i regionen tillgängliga och attraktiva för fler människor med olika bakgrund och perspektiv. För att komma längre i arbetet behövs det ett aktivt arbete, i dialog med regionens fackförbund, för att kartlägga vilka arbetsuppgifter som kan kompetensförskjutas till andra yrkesgrupper. Vi vill utveckla vårdserviceteamen, för att bistå och avlasta vårdpersonalen med arbetsuppgifter kopplade till administration och service, så kallad ”vårdnära service”.

Kompetensutveckling ska löna sig. Specialistutbildade sjuksköterskor och annan specialistutbildad personal behöver en bättre löneutveckling. Genom en mångfald av arbetsgivare skapas också en bättre arbetsmiljö som tar hänsyn till personalens olika behov och önskemål. Bristen på sjuksköterskor vill vi möta genom att utöka antalet utbildningsplatser och införa ett introduktionsår för nyutbildade sjuksköterskor. Men även satsningar på fler yrkeskategorier inom sjukvården måste stärkas.

Effektfullt ledarskap

Ledarskapet på alla nivåer är helt avgörande för att kunna lyckas med utmaningarna på kort och lång sikt. Regionen måste åstadkomma ett tillitsfullt, transformativt och nära ledarskap. Mandat och befogenheter måste flyttas nedåt i organisationen. Varje chef på alla nivåer måste ges de verktyg som behövs för att klara av att lösa de ålagda uppgifterna. De ledarskapsprogram som finns måste breddas och omfatta fler. Ledarskapet på lasaretten i Skellefteå och Lycksele behöver stärkas med en platschef.

Förslag

- En långsiktigt hållbar och god arbetsmiljö
- Det ska löna sig bättre att utbilda och kompetensutveckla sig.
- Bättre löneutveckling för specialistutbildad vårdpersonal.
- Det måste löna sig bättre att jobba när andra är lediga
- Individuellt satta löner som är konkurrenskraftiga.
- Generell höjning av ob-tilläggen.
- Karriärstegar bör prövas för olika yrkeskategorier. Göra det enklare att arbeta efter 67 års ålder
- Skapa fler platser för betald specialistutbildning för vårdnära yrkesgrupper
- Arbeta med schemaläggning för att möta vårdens behov och bättre arbetsvillkor
- Låta fler kompetenser ta plats inom vården för att avlasta vårdens legitimerade vårdarbetare.
- All personal ska få jobba på toppen av sin kompetens
- En bättre introduktion för nya medarbetare
- Skapa fler kliniska karriärvägar i vården
- Stärka det goda och nära ledarskapet i sjukvården genom bland annat utbildning och mentorprogram.
- Utreda och identifiera kompetenshöjande och fortbildningsinsatser för undersköterskor utifrån rätt använd kompetens

Partnerskap med näringslivet möjliggör nya lösningar i vården

Hälso- och sjukvården i länet har sedan några år tillbaka profilerat sig starkt nationellt när det gäller nya samverkansformer och partnerskap som även inkluderar näringslivet. Starkare samverkan och partnerskap, också bortom traditionella kundleverantörsförhållanden och typiska huvudmannagränser, har stor betydelse för vår förmåga att möta framtidens utmaningar och ska fortsatt utvecklas för att bli ett mer attraktivt län.

Forskning och innovation

En stark och konkurrenskraftig forskning och utbildning är en förutsättning för universitets- och regionsjukvården i länet. Vetenskapsrådet ger den kliniska forskningen i Västerbotten och norra sjukvårdsregionen höga betyg vilket placerar Region Västerbotten och Umeå universitet bland de bästa i landet. Rådet bedömer att länet har excellenta regionala infrastrukturer för forskning och en stark strategi för att kliniska forskare ska kunna använda sin tid till forskning.

Tillsammans med Umeå Universitet, övriga lärosäten i norra regionen samt övriga aktörer inom utbildningsområdet är regionen med och utbildar studenter på både grund- och specialistnivå. För att säkerställa god kvalitet ska universitetssjukvården utvärderas vart fjärde år. Man tittar då på struktur, process och resultat för forskning, utveckling och utbildning enligt gällande avtal om läkarutbildning och forskning.

Innovationsarbetet i hälso- och sjukvården bedrivs idag delvis fragmenterat. Det är stort fokus på framför allt forskning, utveckling och att ta fram nya innovativa produkter och tjänster men mindre på tillämpning och nyttiggörande. Den stora utmaningen ligger just i att dra nytta av innovationerna.

I Region Västerbottens verksamheter är forskning och innovation nära sammanlänkade och under de senaste åren har medarbetare och entreprenörer och små- och medelstora företag samt stora globala bolag fått möjlighet att bidra till utvecklingen av framtidens vård. Arbetet med att stärka utveckling, test och utvärdering av nya innovationer samt att införa och implementera dem fortsätter. Arbetet med innovation i partnerskap är en viktig del i att förbättra och utveckla vården.

Förslag

- Påbörja arbetet med en Life science strategi i samverkan med akademi och näringsliv.
- Forskning, utveckling och innovation ska tydliggöras att det är mycket viktig del av den vardagliga verksamheten.
- Ta fram handlingsplan för att minska utsläpp och kassation av läkemedel.
- Verksamheter och staber i regionen ska arbeta för ett ökat tillgängliggörande av nya avancerade terapier och motsvarande innovativa läkemedelsbehandlingar för patienter som lever med svåra, ibland sällsynta, sjukdomar. I arbetet ingår också att verka för policyutveckling för långsiktigt hållbart ökat tillgängliggörande av dessa behandlingar på den nationella arenan, i samverkan med andra regioner, SKR, statliga myndigheter, akademi, företag, berörda patientföreningar samt andra relevanta intressenter.

8. EN EKONOMI I BALANS

Vi är mycket oroade över den ekonomiska situation som Region Västerbotten befinner sig i gällande det strukturella underskottet i verksamheten samt den annalkande lågkonjunkturen med en hög inflation. Under de senaste åren har den strukturella ekonomin försämrats men döljs av externa faktorer. För att klara dagens och framtidens behov av hälsa, vård och utveckling är det viktigt att regionen har en ekonomi som är långsiktigt hållbar. Lösningen att gå på gång skjuta till nya skattemedel utan krav på reformer är inte längre hållbart. Trots upprepade skatthöjningar under 2000-talet får inte majoriteten bukt med de problem som sägs lösas med att tillskjuta alltmer resurser genom höjd skatt.

Organisations- och ledarkultur behöver utvecklas så att den bygger på att alla tar ansvar för överenskomna mål, gör nödvändiga prioriteringar och arbetar med ständiga förbättringar. Alla ska följa överenskomna bemanningsmål som motsvarar budget. Uppföljning ska ske månadsvis och vid avvikelser ska ytterligare åtgärder tas fram. Verksamheter som överskrider budget bör återrapportera detta i hälso- och sjukvårdsnämnden för att från politiskt håll kunna stödja dem i omställningsarbetet. HSN:s mandat måste stärkas och i högre utsträckning ta sitt ansvar att påverka vårdverksamheterna, samt stärka sin budgetuppföljning.

Förtydligande av att finansieringsprincipen gäller för samtliga nivåer i organisationen måste inskräpas. Vilket innebär att beslut om nya satsningar måste följas av beslut om finansiering. Vid

större investeringar måste det även till politiska beslut. Även prioritering av verksamhet måste tydliggöras och inledningsvis behöver verksamhet omprioriteras genom att bland annat minska antalet nya initiativ. Vissa pågående initiativ bör pausas eller avslutas. Den medicinska utvecklingen av både nya läkemedel, medicinska metoder och hjälpmedel gör det möjligt att behandla allt fler och äldre patienter. Det är en mycket positiv utveckling som dock medför kraftigt ökade kostnader. Det är speciellt utmanande för en liten region som Västerbotten med ett stort uppdrag med högspecialiserad vård för den norra sjukvårdsregionen samtidigt som universitetssjukvården behöver investera i avancerad medicinteknisk utrustning.

Kärnverksamheten måste prioriteras och vissa andra uppdrag kan förändras. Den ekonomiska styrmodellen med anslagsbudget har nått vägs ände i Västerbotten utifrån nuvarande utformning. Budgeten styr idag inte verksamheten och det saknas incitament för verksamheten att hålla budget. Det finns flera faktorer till det, ett exempel är att verksamheter som håller budget inte belönas för det. Därför vill Alliansen utreda en ny ekonomisk modell där incitamentsstrukturer och mer lokal styrning och ansvar av verksamheten bör vara en del. Först då går det att utkräva ansvar. Vidare behöver modellen för ekonomistyrning nå högre grad av prestationsbaserad ersättning. Alla verksamheter ska årligen beredas möjlighet att inför nämnden redogöra för sina utmaningar och arbetet med att klara detta inom tilldelad budget.

Framtidens vård kräver moderna och ändamålsenliga lokaler. Våldigt stora investeringar ligger som ekonomin ser ut nu utanför planerna. Uppskattningsvis så saknas det 7000 miljoner för de kommande tio åren. Det är alltså gigantiska investeringsbehov som behövs men som det saknas pengar för att genomföra. Till det har regionen redan lånat cirka 2000 miljoner. Orsaken till detta är att ansvarig politisk s-ledning inte lyckats klara av att hålla budget utan låtit verksamheten gått med underskott år efter år. Att investeringar i fastigheter, ny medicinskteknisk utrustning och IT är eftersatt märks tydligt i vården. Det krävs investeringar i regionens fastigheter för en förbättrad arbetsmiljö, patientmiljö och energiåtgång samt en resurseffektivare vård för att på lång och kort sikt möta utmaningen att ge en god hälso- och sjukvård till länets medborgare. För att lyckas med det måste verksamheten åtgärda de strukturella underskotten. Arbetet med översyn av lokaler behöver utvecklas ytterligare för att åstadkomma mer resurseffektiva lokaler. Därför behövs en översyn av regionens lokaler med utgångspunkt att kunna avyttra, riva och ta in externa hyresgäster som har samband med vård. Till det behöver även en ny hyresmodell knytas där lokalkostnaderna finns med i verksamheternas budgetar. Detta för att varje berörd verksamhet ska ta ett större ansvar för sina lokaler och därmed kunna frigöra resurser och effektivisera lokalnyttjandet. Psykiatri som finns lokalt i länet bör flytta in till sjukstugorna. Samordning av lokaler även för folktandvården bör prioriteras och där det är lämpligt används mobil tandvårdsbuss.

Under årtionden har den administrativa överbyggnaden vuxit organiskt utan att någon egentligen ställt sig frågan om alla de nya tjänsterna egentligen behövts. I Region Norrbotten valde man att göra en extern genomlysning av sin verksamhet för att identifiera processer och tjänster som given prioritering av hälso- och sjukvårdens behov inte längre kunde prioriteras. Det resulterade i att de kunde minska antalet anställda med 335 medarbetare från hösten 2019 till januari 2021, varav 272 tillsvidareanställda. Vi vill se en liknande genomlysning av hela Region Västerbottens verksamhet. Även Region Skåne har gjort en större genomlysning av hela sin verksamhet för att kartlägga förutsättningar till effektiviseringar samt områden där det går att minska kostnaderna.

Förslag

- Regionstyrelsen får i uppdrag att ta fram en ny ekonomisk modell inklusive styrmodell där incitamentsstrukturer för verksamheterna bör utformas så att det finns riktiga incitament att

Allians för Västerbotten

hålla budget, mer lokal styrning och ansvar men också mer lokalt ansvarsutkrävande. I detta uppdrag ingår även att se över strukturen med ändamålsenligheten i länskliniker/centrumbildningar.

- Att uppdra till regionstyrelsen att skyndsamt genomföra en extern genomlysning och analys av hela Region Västerbottens verksamhet för att identifiera besparingspotential.
- Verksamheter som överskrider budget bör återrapportera detta till hälso- och sjukvårdsnämnden för att från politiskt håll kunna stödja dem i omställningsarbetet.
- Regionstyrelsen får i uppdrag att se över samtliga lokaler för att kunna, avyttra, riva och ta in externa hyresgäster som har samband med vård.
- Regionstyrelsen får i uppdrag att införa en hyresmodell där lokalkostnaderna finns med i verksamheternas budgetar. Detta för att varje berörd verksamhet ska ta ett större ansvar för sina lokaler och därmed kunna frigöra resurser och effektivisera lokalnyttjandet.
- Regionstyrelsen får i uppdrag att se över hur 1%-målet tillämpas i praktiken för att hitta en realistisk nivå utifrån hur målet tillämpas idag som dessutom är något som nyttjas vid nyinvesteringar.
- Alla basverksamheter ska årligen beredas möjlighet att inför respektive driftsnämnd redogöra för sina utmaningar och arbetet med att klara detta inom tilldelad budget.

9. OMPRIORITERING INOM RAMEN FÖR REGIONSTYRELSEN

Regionstyrelsen (RS)	(Mkr)
Kostnadsreduceringar	
<p>Extern genomlysning och analys av hela Region Västerbottens verksamhet för att identifiera besparingspotential samt effektivisering pga. Sammanslagning av två förvaltningar. Även primärvården är en del av denna genomlysning. Till exempel vilka kompetenser behövs idag och i framtiden och vilka går att avveckla? Optimera samverkans- och mötesstrukturer för att frigöra tid och eller minska bemanning.</p> <p>Sammantaget innebär detta en minskning av såväl antal medarbetare som antal chefer som handlar om arbetsuppgifter och tjänster som finns utanför den direkta vården.² Dessutom kommer det innebära att projekt som inte kan åstadkomma en direkt budgetreducerande eller tillgänglighetsökande effekt kan komma att pausas eller avslutas.</p> <p>Liknande arbete har genomförts i Norrbotten med resultat i en mer kostnadseffektiv och ändamålsenlig förvaltningsstruktur i stab- och stödfunktioner. Där kunde de minska antalet anställda med 335 medarbetare från hösten 2019 till januari 2021, varav 272 tillsvidareanställda.</p>	-70
Minskat information- och personanslag samt övriga anslag därtill regiondirektörens anslag	-25
Minskade lokalkostnader genom färre kvadratmeter, avyttring, rivning och större budgetansvar för verksamheten samt minskning av extern förhyrning	-5
<p>Samordnad upphandling samt bättre avtalsuppföljning. Tydligare och effektivare inköpsprocess som även styr till standardsortiment för att minska inköps- och lagerkostnader. Idag köps cirka 30 procent utanför avtal till ett volymvärde på cirka 120 mkr.</p> <p>Även se över logistik och inköpsflödet för medicinskt förbrukningsmateriel och hjälpmedel i syfte att minska totalkostnaden.</p>	-50
Ökad ambitionsnivå av strukturerat avslut av chefsförordnanden med fokus på tillbakagång till kliniskt arbete	-2
Generell minskning av köp av konsulttjänster	-2

² Sedan 2018 har administrationen ökat med nästan 20 %. Totalt är det cirka 2700 medarbetare som inte jobbar inom kategorin vård.

Hantering inom ram för ambitionshöjande delar rörande ytterligare tjänster inom ramen för det miljöpolitiska programmet, bolagsstyrning, ökad ambition kring jämställdhetsintegrerade beslutsunderlag och logistik samt koordinering av projekt likt barnvänligaste län.	-10
Justering av tandvårdstaxan med +13,5 procent så den ligger enligt regionsnittet (ökad intäkt)	-15
Lägre indexuppräknig på basenhet digitalisering och medicinsk teknik motsvarande 3,1%	-16
Totalt	-195
Alliansens satsningar/justeringar	
Ökad resurser/utökad beställning Hälsovalet	15
Genomförande av en primärvårdsreform med införande av fast läkarkontakt samt en omställning till ”Nära vård”. GVC/äldremottagning	1
Ökad resurser/utökad beställning tandvård	5
Utökad utrymme för avskrivningar (utökad investeringsbudget)	5
Extra städning	2
Totalt	28
Nettojustering av ramarna	-167

10. OMPRIORITERING INOM RAMEN FÖR HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSNÄMNDEN

Hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN)	
Minskning av hälso- och sjukvårdsnämndens ej fördelade medel samt hälso- och sjukvårdsdirektörens medel	-20
Slopad slutenvårdsrabatt	-4,5
Förflyttat budgetansvar till verksamhetsnivå för sjukresor samt bättre samordning av kallelser och logistik (tekniskt sker en förflyttning från RS där budgeten återfinns, vinsten består alltså i minskad konsumtion)	-5

Införande av avgift för patienter som inte kommer på bokad tid utan att ha avbokats. (ökad intäkt)	-2
Ekonomisering av Nära vård vilket innebär vårdkonsumtion på rätt vårdnivå genom att bedriva vård på mest effektiva omhändertagandenivå. Det innebär att förskjuta exempelvis slutenvård mellan kliniker och poliklinisk vård till primär- och glesbygdsvård, ersätta läkarbesök med sjukvårdande behandling, utveckla glesbygdsmedicinsk vård, differentiera vårdinrättningar, utveckla nya vårdformer och vårdroller samt öka egenvården. Sluta med undvikbara åtgärder i form av slutenvård, operationer, utredningar och läkemedelsbehandlingar. Effektivisera vårdens arbetsformer genom att bättre stödja medarbetarna, systematiskt se över arbetsprocesser och arbetssätt. Systematiskt se över återkommande vårdflöden för att skapa standardiserade vårdförlopp. Införande av behovsbaserad mottagning inom specialistvården i stället för att på rutin göra bokade återbesök. Minskning av rutiner, regelverk och administrativa krav som åligger vårdens personal i syfte att minska detta. Effekt av omställning till Nära vård samt en stärkt primärvård.	-45
Effekt av faktabaserad styrning. Planering och styrning så att sjukvården använder rätt kompetens, förbättrade vårdkedjor, resurser samt bemanning- och operationsplanering utifrån då behoven finns. Till exempel så att en operation inte behöver ställas in för att det saknas en av flera kompetenser för att genomföra ingreppet. Ett annat exempel hur mottagningsverksamheten fördelas under hela arbetsveckan.	-25
Höjning av patientavgiften från 200 till 300 kr. Hänsyn tagen till att fler snabbare uppnår högkostnadsskyddet på 1150 kr. Det blir även samma nivå som Jämtland, Norrbotten och Västernorrland har idag. (ökad intäkt.)	-20
Minskning av kostnader för hyrpersonal. Antalet anställda läkare och sjuksköterskor har ökat vilket även bör resultera i ett minskat behov av att hyra in personal. (Total kostnad är idag cirka 230 mkr per år)	-23
Totalt	-144,5
Satsningar för att vända utveckling och en mer hållbar ekonomi och samtidigt minska vårdköerna	
Skapa en köfri vård. Arbeta inom egen regi i samverkan med personal och fackförbund hitta tillfälliga samt långsiktiga lösningar som möjliggör att kapa köer. Utöver det upphandla vård inom landet samt inom Norden. Inrätta en vårdförmedling för att underlätta för regionens patienter att söka vård.	6

Tillskapa fler karriärvägar genom bland annat utökade AT/ST-platser samt VUB/AST samt inom fler vårdnära yrkesgrupper (teknisk ramjustering med RS)	5
Satsning för att hantera den alltmer växande psykiska ohälsan bland befolkningen men framför allt bland barn- och unga. Införande av vårdval inom Barn- och ungdomspsykiatri. Satsning på Ungdomshälsan och första linjens barn- och ungdomspsykiatri (3,9 mkr satsas genom RS på ungdomsmottagningen). Totalt 8,3 mkr.	5
Stärkt ambulanssjukvård i länet	6
SLA	3,8
Förlossningsvård	9
Arbete med mäns våld mot kvinnor samt specialistbehandling för vuxna som utsatts för våldtäkt, sexuella övergrepp i barndomen, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i partnerrelation.	1
Satsning på förbättrad arbetsmiljö på de vårdavdelningarna med högst vårdtyngd, fler öppna vårdplatser samt i det även utökat utrymme för lönepott (Detta som en del i den extra miljard som regeringens aviserat för fler vårdplatser.)	30
Totalt	65,8
Totalt netto av omfördelning	-78,7

11. OMPRIORITERING INOM RAMEN FÖR REGIONALA UTVECKLINGSNÄMNDEN

Regionala utvecklingsnämnden (RUN)	
Kostnadsreduceringar	
Minskad ram folkbildning	-0,5
Annonsintäkter för försäljning av annonsplats på linjetrafik (intäktsökning)	-2
Endast uppräknig av ram med 3,1%	-5
2020 års nivå på ram för inköp av konstnärlig utsmyckning.	-1
Totalt	-8,5

Satsningar för att öka Västerbottens attraktionskraft	
Utvecklad förmåga i infrastruktur	1
Justering för att följa SKR ÖK likabehandling av folkhögskoleverksamheten i länet. (Netto för länets samlade folkhögskoleverksamhet är oförändrat)	5,8
Totalt	6,8
Totalt netto av omfördelning	-1,7

12. OMFÖRDELNING INOM FOLKHÖGSKOLEFÖRVALTNINGEN

Justering	
Justering för att följa SKR ÖK likabehandling av folkhögskoleverksamheten i länet. (Netto för länets samlade folkhögskoleverksamhet är oförändrat)	-5,8

13. SAMMANSTÄLLNING AV JUSTERING AV RAMAR/INVESTERINGSBUDGET - ALLIANSEN

Resultatbudget (mkr) - prognos SKR augusti						
LPIK exkl. läkemedel			6,8%	4,6%	0,1%	3,8%
Resultatbudget	Bokslut 2021	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026
Verksamhetens nettoram	-8 904	-9 336	-9 616	-10 028	-10 016	-10 274
<i>budgeterad nettokostnadsutveckling</i>		3,6%	3,0%	4,3%	-0,1%	2,6%
Skatteintäkter	6 998	7 166	7 700	7 979	8 330	8 629
Generella statsbidrag	2 396	2 360	2 353	2 416	2 435	2 458
Summa skatter och statsbidrag	9 394	9 526	10 053	10 395	10 765	11 087
<i>- utveckling skatter och statsbidrag</i>		3,6%	5,5%	3,4%	3,6%	3,0%
Verksamhetens resultat	490	190	437	367	749	813
<i>Procent av skatter och statsbidrag</i>	5,2%	2,0%	4,3%	3,5%	7,0%	7,3%
Finansiella kostnader	-97	-133	-597	-539	-324	-298
Finansiella intäkter	1 003	120	160	170	180	190
Summa finansnetto	907	-13	-437	-369	-144	-108
Resultat inklusive finansnetto	1397	177	0	-2	605	705
<i>Procent av skatter och statsbidrag</i>	14,9%	1,9%	0,0%	0,0%	5,6%	6,4%

Allians för Västerbotten

Nämnd / Styrelse	Budget 2022	Omfördelning 2022	Budget förändring 2023	Löne- och prisindex	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026
<i>Regionfullmäktige</i>	9			0,4	9,4	10	10	10
<i>Beredningar</i>	9			0,4	9,0	9	10	10
Summa Regionfullmäktige	18	0,0	0,0	0,7	18,3	19	20	20
<i>Beställare primärvård</i>	1 432	2,9	15,0	57,4	1 507,1	1 554	1 604	1 653
<i>Beställare tandvård</i>	136		-10,0	10,6	136,3	141	145	150
<i>Digitalisering och service</i>	920	-5,5	-70,0	37,9	882,4	908	938	967
<i>Regiongemensamma stödfunktioner och anslag</i>	-485	8,6	-133,0	-116,4	-725,5	-747	-771	-794
<i>Avskrivningar</i>	480		74,8		555,0	585	600	600
<i>Externa pensionskostnader</i>	1 076		233,0		1 309,0	1 454	1 171	1 173
Summa Regionstyrelse	3 559	6,0	109,8	-10,5	3 664,3	3 895	3 687	3 748
<i>Primärvård verksamhet och sjukhusvård</i>	4 748	63,0	-63,7	227,5	4 974,8	5 129	5 293	5 457
<i>Tandvård verksamhet</i>	77			4,0	81,3	84	86	89
<i>Förvaltningsgemensamma stödfunktioner och anslag</i>	507	-62,1	-15,0	15,4	445,1	459	474	488
Summa Hälso- och sjukvårdsnämnd	5 332	1,0	-78,7	246,9	5 501,2	5 672	5 853	6 035
<i>Kollektivtrafik</i>	232		-2,0	7,7	237,4	245	253	260
<i>Regionala anslag och funktioner</i>	171	-7,0	0,3	9,4	173,8	176	182	187
Summa Regionala utvecklingsnämnd	403	-7,0	-1,7	17,1	411,2	421	434	448
Folkhögskolestyrelse	10	0,0	-5,8	2,0	6,1	6	7	7
Patientnämnd	6	0,0	0,0	0,3	6,4	7	7	7
Revision	8	0,0	0,0	0,4	8,5	9	9	9
Krisledningsnämnd		0,0	0,0	0,0	0,0	0	0	0
Summa verksamhetens nettokostnad	9 336	0	23,6	256,8	9 616,1	10 028	10 016	10 274

Totala förändringar av rambudgetar	
Förändring av Regionstyrelsen	-167
Förändring av Hälso- och sjukvårdsnämnden	-78,7
Förändring av Regionala utvecklingsnämnden	-1,7
Förändring inom Folkhögskoleförvaltningen	-5,8
Förändring av resultatet	
Tillkommande generella statsbidrag höstbudget	45
Riktade statsbidrag ytterligare för vpl (vår andel)	26
Totalt	-324,2
Prognostiserat resultat på sista raden	0
Investeringsbudgeten	
Ökade avskrivningskostnader för investeringar år 2023	5
Flytt av Vindelns Folkhögskolas lokaler i Vindeln till mer ändamålsenliga lokaler (minskad investeringskostnad)	50
Färre medarbetare som inte jobbar vård/patientnära	
Beräknat antal färre medarbetare som inte jobbar i den direkta vården	100

14. FÖRSLAG TILL BESLUT

- Godkänna upprättat förslag till regionplan och budget för 2023.
- Godkänna justering av taxor och avgifter enligt förslag.
- Uppdra till Regionstyrelsen att uppdatera ersättningsmodell Hälsoval inklusive tilläggsuppdrag samt fördela till övriga berörda ansvarsområden.
- Uppdra till Regionstyrelsen att genomföra förändringar av investeringsbudgeten för år 2023
- Berörda driftsnämnder uppdras att genomföra förslag på nya riktade uppdrag.
- Skattesatsen för 2023 fastställs till oförändrad på 11:35 kronor per skattekrona.